

1974 MAJ - 5

Népszava

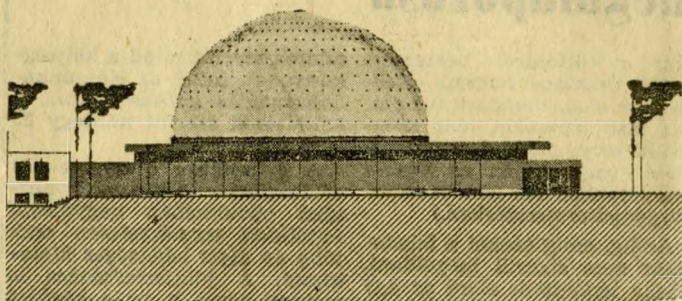
5221

244
SZAVA

1974. május 5.

Ptolemaiosztól Gagarinig

Épül az első hazai planetárium

A planetárium épületének távlati képe

Ezekben a napokban Budapesten megkezdik az első hazai nagyplanetárium építését. Hogy mi is az a planetárium? Lényegében egy kupolás épület, oktató- és szórakoztató intézmény, amelyben *különleges műszeregyüttes fény- és hanghatásaival* a valóság és a végtelenség érzetét keltő kupola alatt a világ egyetemnek a tudomány által már feltárt tájairól, illetve „lakóiról” tarthatók előadások.

A planetárium a *Népliget*-ben épül fel, közel a Könyves Kálmán-körút és az Üllői út kereszteződéséhez, és az 1976-ban elkészülő észak-déli metrószakasz Nagyvárad téri állomásához. Erre az évre tervezik a főváros új építészeti látványosságának számító intézmény megnyitását is, amelyet *dr. Lux László* professzor irányításával a Budapesti Műszaki Egyetem építőmérnöki kara magasépítészeti tanszékének munkacsoportja tervezett.

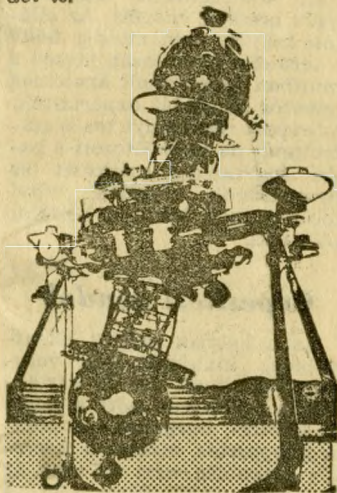
A planetárium nagyjából kör alakú, mintegy 50 méter átmérőjű épületkomplexum lesz: egy belső körfolyosóval, amely *állandó csillagásztörténeti kiállításnak* nyújt majd otthont; ezen belül pedig egy 23 méter átmérőjű, 450–500 nézőt befogadó kupolaterem-

mel. A kupolát, amelynek belső felületére egy Zeiss-gyártmányú műszer vetíti majd az égboltot bemutató képeket, kívülről vörösréz palást fogja borítani. De ez a fogalom: az égboltot bemutató képek — némi kiegészítést, magyarázatot igényel. A nagy Zeiss-műszert ugyanis számos kisebb *optikai és akusztikai berendezés egészíti ki*. S bár ezek együttes produkciója leginkább a hangosfilmhez hasonlítható, a planetárium a nézőnek nem mozielőadást nyújt.

A műszeregyüttes részben automatizált programozással fényfoltokat és diapozitívokat vetít a kupola belső felületére, amelyen ezáltal *a valóságban látható földi horizont és a csillagos égbolt együttes panorámája is megleveníthető*. Természetesen a „szférák zenéjének” aláfestésével, mert a kupola akusztikai kiképzése — felületét mintegy 50 millió parányi lyuk tagolja —, a legkülönlegesebb hangeffektusok megszólaltatását teszi lehetővé, elkészülte után az ország egyik legjobb akusztikájú hangversenytermében.

A TIT-keretben működő intézmény gazdag oktató- és szórakoztató programot kíván megvalósítani. Berendezése tudományos munkatársainak felkészültsége a többi között

lehetővé teszi majd az *északi és déli csillagos égbolt*, a Nap, a Hold, a szabad szemmel látható bolygók: a Mars, a Vénusz, a Merkúr, a Jupiter, a Szaturnusz, továbbá a csillagképek, valamint a nap- és holdfogyatkozás jelenségeinek megismerését. Végül is a planetárium előadásainak résztvevői a ptolemaioszi világképtől kezdve a csillagásztörténet valamennyi jelentős állomásával megismerkedhetnek egészen addig, amilyenek az első űrhajós, *Jurij Gagarin* látta a világot, benne a Földet is.

A Zeiss-féle főműszer

A planetárium az előzetes tervek szerint délelőtt a *diákok* számára, a földrajz és a fizika oktatásához, délután a *nagyközönség* számára tart előadásokat. Részt vesz továbbá az általános és középiskolai tanárok, továbbá a fizikusok szakmai képzésében is, a többi között földtani, földtörténeti és csillagászati földrajzi kollegiumok megrendezésével. (k. gy.)

„Üdvözlöm, kedves felhasználóm!”